

BUDA-PESTA

30 Nov. st. v.

12 Dec. st. n.

Va esi duminec'a.

Redact.: strad'a Havas nr.1.

Nr. 48.

Anulu XI.

1875.

Pretulu pe unu anu 10 fl.

Pentru Romaní'a 2 galbeni.

S a l b a.

I.
 in lacrimi si suspine,
 Ce lungu am reversatu,
 Iubit'o pentru tine,
 Plangendu am insiratu
 Fragila dalba
 Salba.

Si câtu voi fi in lume,
 Ardiendu d'amorulu teu,
 Pe buze cu-alu teu nume,
 Voiu insirá mereu
 Fragila dalba
 Salba.

Èr candu a mortii mana
 Va stinge viéti'a mea,
 Pe trist'a mea tierina
 S'o desirá si ea,
 Fragila dalba
 Salba.

II.

Nopti de érna, nopti geróse
 Le trecu singuru cugetandu,
 Ale inimei duióse
 Batâi rapedi ascultandu.

Oh! atuncea langa mine,
 Caleu dulce, déc' ai fi,

Ale tale dulci suspine
 Cu ce sete le-asiu sorbí!

Fruntea mea de focu incinsa
 P'alu teu umeru asiu lasá,
 Era buz'a mea aprinsa
 Mii de sarutâri ti-ar dá.

Oh! atunci din alu meu sufletu
 Asiu versá si 'n peptulu teu,
 Câci adesea nóptea cugetu,
 Câ nici-cum n'ai sufletu, dienu!

III.

Capulu teu e ruptu d n sóre,
 Pe obraji-ti se maritu
 Crinulu albu, candid'a flore,
 Si grenadulu inforitu.

IV.

Une-ori candu langa tine
 Siedu si cautu sè inecu
 Plansulu care totu mi-vine,
 Ce idei prin capu mi-trecu!

Eu in versuri ti-am dísu: Diee!
 Lumea rea ti-a dísu: Demonu!
 Acum simtiu, câ esti femeia,
 Dar cu ghiare de grifonu.

V.

Vai ! tu esti grifonulu care
Peptulu mi l'a sfasiatu
Cu-ascutitele lui ghiare
Si dulci sarutari mi-a datu.

Peptulu astadi mi-resuna
Surdu ca unu negru sicriu,
Era buz'a mea nebuna
Canta ca amoru-i viu.

VI.

Eram struguru inainte,
Eram june coptu de minte ;
De candu inse te-am zaritu,
Strugurulu s'a stafiditu,
Era mintea mi-a peritu.

VII.

Mi-au disu desu amicii mei,
Candu eram copilu ca ei :
„Cu vointi'a ta de feru
Si cu mandru-ti caracteru,
Vei fi Cromvel mai tardiu.“
Draga, ei mintiau . . . o sciu !

VIII.

M'am uitatu adi in oglinda
Sè vedu deca n'am si eu
Vr'unu carminu ca se aprinda
Simpati'a 'n sinulu teu.

N'am vediutu nimicu, mi-pare,
De catu pe unu bietu nebunu,
Care credu c'ar fi in stare,
Pe o varga de alunu,
Sè alerge dupa tine,
Ca unu june farmecatu.
Atunci indignarea 'n mine
S'a aprinsu si . . . l'am scupatu.

IX.

Cu catu omulu e mai tineru,
Cu atatu sufletulu seu
Viu resfrange ca unu fulgeru
Chiar pe Dumnedieu.

Cu catu sufletu-mi s'aprinde,
Draga, de amorulu teu,
Cu atatu simtiu ca se 'ntinde
Unu infernu in sinulu meu !

X.

Am fugitu mereu de tine,
Ani intregi prin tieri straine
Am gemutu si lacrimatu,
Inse nu am alinatu
Flacarea mistuitoare.
Cum se stingu unu focu de sora ?

Candu credeam ca am invinsu,
Ca amorulu meu s'a stinsu,
Oh ! atunci mai cu durere
Am simtitu a lui putere.

XI.

O érna intréga, departe de tine,
Pe patulu durerii amaru am zacutu ;
Si astadi candu cugetu, fiorulu mi-vine,
Acolo a mortii figura-am vediutu.

Oribila-i mórtea ! Eu care 'nainte
Ca dulce scapare adesu o chiamám,
Candu i-am vediutu fati'a, nu-mi ese din minte :
Sub ale ei ghiare ce multu me luptám !

Candu mediculu inse, cu fatia voioasa,
Me strinse de mana si-mi dise ridiendu :
„Amice, curagiu ! Amant'a duiosa
Ce 'n tíera te-astépta, vedé-vei curendu !“

Simtítu-am pe frunte ca-mi trece d'odata
O calda-adiare din patri'a mea,
Si pern'a de lacrimi fu 'ndata scaldata,
Caci umbr'a ta dulce 'nainte-mi parea.

Multu plansu-am atuncea ! Dar plansulu acela,
Ca rou'a suava ce 'nvia unu crinu,
Ca plói'a de vera ce bea filomel'a,
Redete vietia in langedu-mi sinu.

Atunci te uitasem de lunga zacore,
Dar totu remasese unu dragu sveniru
D'o alba fantasma, a carei vedere
Facea se-mi aline cumplitulu deliru.

XII.

Candu pe patulu de durere
In Liegiu am caditu,
Unde nici o mangaere
De la nimeni n'am avutu.

Érn'a campji invelise
Cu lintiolulu de nea,
Frundiele se oflise,
Ceriulu plinu de nori érá.

Paserile intristate
La ferésta ciripiau,
Venturile inghiatiate
Prin caminulu largu mugiau.

Dar candu pentru 'ntai'a-data
M'am térítu din asprulu patu
Si vederea intristata
Prin ferésta-am aruncatu :

Am tipatu de bucuria,
Caci vediutu-au ochii mei
Primavér'a verdiulia
Aruncandu din carulu ei :

Pentru campuri, verdi covóre,
Pentru pomi, albele flori,
Pentru paseri, caldulu sóre,
Pentru mine, dulci flori!

XIII.

Eu candu incaldiam la sóre,
Peste nóue tieri si mări,
Costelivele picidóre,
In amoru si desfetári.

Tu te leganai ferice!
Unu amicu de mi-ar fi serisu
Cele ce faceai aice,
Cu ce bohotu asiu fi risu!

Asiu fi risu atátu de tare,
In câtu ai fi auditu
Din cea négra departare
Inim'a cà mi-a plesuitu!

XIV.

P'ó serisóre de la tine
Plina cu cuvinte reci,
Asiu fi datu ce-aveam la mine
Si toti autorii greci.

Tu mi-ai serisu, tíu bine minte,
In doi ani, dóue serisori,
O! ce dulci si reci cuvinte!
O! ce sierpi ascunsi in flori!

XV.

„Acum caletoresce
Vr'ó dóue septemani,
Dar inse ingrigesce
Pe drumu sè nu remani.“

Cu vócea ingrigiata
Mi-a disu unu creditoru.
L'am sarutatu indata,
Ce sufletu simtitoru!

XVI.

Ah! dupa o cumplita si lunga maladí,
Cum totu ce ne 'ncungiura e dulce, e divinu!
Ce lantiu de dulci impresii e o caletoria,
Candu sufletulu resfrange alu cerului seninu!

XVII.

Zoologic'a gradina
Din Anversu am visitatu,
Si adi inim'a mi-i plina
Vai! de câte am aflatu!

O pantera gratiósá
Ce din ochi svirliá schintei,
Cu o vóce multu duiósá
Mi-a numitu rudele ei.

Oh! câtu m'am miratu de tare
Audíndu numele teu,
Acelu, nume, pentru care
M'am datu dracului mereu.

„Ce felu! O cunosci? — ea mi-dise, —
Este verisidór'a mea.“
Apoi botulu si-intinse,
Voindu a me sarutá.

Tu mi-ai datu o sarutare
Si totu sangele mi-ai suptu;
Hiar'a fu mai cu 'ndurare,
Ea vestmentulu mi l'a ruptu.

XVIII.

Acolo din intemplare
O gazela intelnescu;
O admiru cu insetare
O sarutu, o gugulescu.

Ea atínta catra mine
Doi ochi negri, mari, duiosi,
Doi ochi negri dulci ca tine,
Dulci ca ochii-ti mangaiosi.

Asiu fi statu o di intréga,
Admirandu-o multu si dragu,
Déc' unu guardu cu fati'a négra
N'ar fi disu sè me retragu.

M'am retrasu; dar din gradina
N'am esitu cum am intratu,
Sprintenu, cu fruntea senina,
Ci tacutu si intristatu.

Tóta nóptea, suferintia!
Tóta nóptea, verdi schintei!
Somnulu n'a fostu cu putintia
Sè inchidia ochii mei.

Ér candu diorile mijira
Dulci ca risulu unui dieu,
Lacrimile-mi isbuenira,
Iganandu numele teu.

XIX.

Am scapatu acum de jugu,
Jugulu dulcelui amoru:
Par' cà esu dintr'unu cosciugu,
Astfelu de respiru usioru!

XX.

De una-di chiar mi-dise unu mare omu de statu:
D'amoru, precum se vede, esti fórte turburatu.
Copile, nu mai perde a inimei putere,
Spre a viná femeii unu zimbetu de placere.
Am fostu si eu ca tine, am tremuratu si eu
La pólele Omfalei. Pe víulu Dumnedieu!
Nu a respunsu nici un'a la dorurile mele,
Dar câte umilintie avutu-am de la ele!

De câte ori vedutu-am femei'a preferandu
Talentului, virtutii, totu ce e mai de rîndu!
Cunoseu si eu o dama, superba și frumósa,
Ce merita sè fia amant'a ta duiósa:
Ambiti'a l'ubescce-o, e démna d'alu teu doru.
Sacrifica ei tóte: placeri si viitoru.
Er mane candu cunun'a maririi p'a ta frunte,
Va straluci ca lun'a pe culmea unui munte,
Femeile aceste ce adi te umilescu,
Se voru téri 'nainte-ti, mintindu cà te iubescu!"

Gr. H. Grandea.

O gluma si urmarile ei.

— Novela de G. Rudorff. —

(Urmare.)

In anim'a strainului, asiá vomu numí
acuma pe eminentulu barbatu, se vedeau a clo-
cotí cá nesce valuri simtieminte diferite; tóta
viéti'a lui decurse inaintea ochiloru sei spiri-
tualii, infatisindu-i icóne schimbatióse si su-
prindiatóre.

Ací i se infatisà prunčí'a in tóta splendó-
rea ei, cu jocurile, risurile, si cu lacremile dis-
parute la momentu fara urme; apoi urmà ju-
nétii'a cu legionulu de sperantie, unde flamur'a
bucuriei fluturá in auror'a diminetiei, si tóta
fiintii'a se pareá a se contopí in bucuría si vo-
luptate; acuma urmara anii cu ocupatiuni se-
rióse, grigi apesatórie, si svircolirea spre unu
scopu innaltu.

In urma tóte greutátile fure invinse si
supuse prin strasinic'a credintia in puterile
proprii, si prin entusiastic'a resolutiune la
ajungerea idealului ficsatu.

Acum se pareá a fi ajunsu punctulu de
odihna, din care o reprivire spre anii disparuti
erá intocmai asiá de esaltatória cá si imagina-
tiunea despre nobil'a sa missiune in viitoriu!
Pentru cà omulu activu spre indestulirea sa
doresce ocupatiuni, cari poftorescu impreuna-
rea tuturoru facultátiloru sale, si numai in
crearea unui visu i crescú puterile.

Óre sè fi mai lipsitu ceva din fericirea
strainului?

Elu in acelu momentu se simtiá si avutu
si seracu. In viéti'a morala, cá si in cea fisica,
trebuie sè existe o respiratiune, si anim'a nóstra
trebuie sè se assimiledie altei animi, ca acele
respiratiuni, acelu comunicatu de simtieminte
sè i-lu redecé mai abundantu, mai perfectu. Si
unde s'ar puté inchipuí o comunicatiune mai
placuta a simtieminteloru, decátu in viéti'a cu
o femeia amabila?

Astfelu de cugete adese au miscatu pep-

tulu barbatului; dara astadi se pareá cà nu
vreu sè se mai liniscésca.

Parasindu singuraticulu drumu de tíera,
printre armoniosulu murmurulu alu desiloru ar-
bori, si impresuratu de misteriósele radie a lu-
nei, erá chiar la tint'a peregrinàrii sale, candu
si-radiemà fruntea de grind'a unui balconu de-
coratu cu flori, si anim'a-i incepù a bate
cu focu.

Proprietarés'a villei, pentru care tinerulu
barbatu tineá padia, Adelina de Beaurouge, o
tinera femeia de dóue-dieci si doi de ani, se
plimbá in neodihna pe timpulu acest'a intr'o
eleganta antisiambra a villei.

Adelina remanendu in fragedele ei tine-
retie orfana, in etate de siepte-spre-diece ani
s'a cununatu cu tutorulu seu, colonelulu Beau-
rouge in Rouen.

Pentru femei'a cea tinera, ce erá nascuta
la tíera, si educata intr'unu orasielu de provin-
cia, sè o póta pregatí pentru societátile si bu-
curiile Parisului, domnulu colonelu Beaurouge
inainte cu doi ani parasí carier'a militara, si
cumperà vill'a acésta in Auteuil. Abiá inse se
asiedia in nóu'a-i locuintia, candu atacatu de
unu morbu vehementu, si-dedù sufletulu.

Adelina geliá sinceru pe consórtele ei,
pentru cà dupa casatoria, — de si diversitatea
aniloru nu putea avé pentru dinsulu unu
amora ferbinte, dara intimile ei inclinatiuni,
fiindu totu-de-una primite din partea barba-
tului cu o bunetate nemarginita, — i pastrà
credintia statornica pana la mórte.

Tiner'a femeia, de o natura placuta, cu o
anima buna, temperamentu voiosu, si cu unu
talentu de admiratu, traiá deja de doi ani in
vill'a acést'a sub scutulu unei rudenii betrane
a colonelului, baronés'a de Mericourt, si facea
adese-ori excursiuni pana la Paris, spre a se
delectá in creatiunile artii din capital'a lunei,
ori spre a-si cercetá pe amicele sale.

Ah! câtu de monotóna i erá viéti'a, si
cátu de putinu corespundea dorintiloru tinerei
femei! Ea ar fi dusu o viétia mai activa; asiá
de bucurosu s'ar fi sacrificatu pentru idealulu
seu; dara, durere, i se pareá cà nimcne nu se
interesa de dinsa. Insedar se nisuiá Adelina a
se recreá, ea se renturná din societátile lumii
mai tñista, ca pana a nu merge. Sè nu se mai
arete pentru dinsa nici odata dile senine?
Nisce visuri pline de sperantie a unei fericiri
necunoscuté, infatisiandu-i-se din candu in
candu, o facea a se cutremurá placutu inain-
tea realitátii, dupa aceea urmara órele triste a

desperatiunii, în câtu se credea designata de sôrte spre o resignatiune durerósa.

Toemai în sér'a acést'a cugetele tinerei femeii fure cuprinse de o intristare intunecósa, ea se silí a luptá în contra lorú, se asiediá la piano spre a esecutá câte-va piese, dara numai nescce elegii nocturne tremurau sub degetele exercitate în arta.

Adelina parasí locul de la instrumentu, si luá o carte în mana, dara în sila abíá cetí vre-o trei foi si orologiulu suná unu-spre-diece.

— Dómne, multiamescu-ti! — díse Adelina, — cà se apropia de sfirsitulú seu si acést'a dí fara mangaere, în care diminéti'a m'am ocupatu cu lectura, la dejunu am ascultatú cu totu respectulu gialb'a indatinata a matusiei mele despre insomniulu ei vecinicu, dupa acést'a esíndu în parcu am schitiatu vre-o câte-va picturi dí natura, la prandiu — unde io si matusi'a amú fostu unice participante — am fostu silita a me petrece la interesant'a istorisire despre eminentele calitáti ale tineriloru de înainte de cincí-dieci de ani. Rapórtele despre acea epoca a barbatiloru mi-vinu toemai asiá de mitice, ca si povestile despre Hectoru si Achilu. Si ce mi-si folosescu mie acele?

Tiner'a femeia se ridicá în susu, se întórse de vre o câte-va ori prin odaia în susu si în josu, luá în mana palari'a si unu sialu, care erá pe unu scaunu în apropiare si continuá:

— Unu-spre diece óre si 10 minute! Nu, este pré de timpuríu a me imbracá pentru excursiunea mea! Voiu mai cetí inca odata epistol'a Melaniei! — murmurá în sine, luandu de pe o mesutia eleganta unu biletu care continea urmatóriele cuvinte:

„Scumpa Adelina!

„Destinatiunea acestoru sire este a-ti esoperá permisiunea, de a-ti puté represintá mane pe unu pictoru renumitu, care dupa o petrecere de trei ani în Roma numai alalta-eri a sositu aci, spre a espune o icóna istorica. Ómenii de specialitate ne asigura, cà va fi unu capu de opera, si Emílu Deschamps acusi va fi leulu dilei!“

— Leulu dilei! — intrerupse Adelina fara voia lectur'a, — ca si candu nóue unulu ca acela ni-ar trebú, ca si candu noi nu amú avé destui tineri aroganti! Si de cumva domnulu Deschamps ar si produce ceva nou si ar avé o portare nemaestrita, lingusirile peste mesura a barbatiloru si asemenea intimpinare dí partea femeiloru i l'aru nimicí destulu de timpuríu.

„Serat'a dtale de mane, — cetí Adelina mai incolo, — presupunendu permisiunea pentru care te rogu, va avé dóue persóne interesante: unu artistu renumitu si — mantuito-riulu vietii mele.“

Adelina impaturá epistol'a la olalta, si continuá preumblarea prin odaia, cautandu cu atentiune la orologiu.

— Unu-spre-diece óre 25 minute, acuma e timpulu sè instruezú pe Jean, — díse tiner'a femeia si trase clopotielulu.

— Unu servitoriu betranu, care în decursu de mai multi ani a servitu pe consórtele ei, intrá. Jean se vedea obositu si la tóta intemplarea nu voia sè remana multu timpu desceptu, si numai diferitele demandári a dómnei sale lu-mai retinura în odai'a laterala.

— Jean! — díse Adelina, — eu voiú face inca o preamblare prin parcu, si domni'a ta sè me petreci; dara ffi atentu la instructiunile mele! Sè me urmaresti într'o departare óre-care, te vei retrage sub arborii cei betrani — în casu candu s'ar aretá lun'a — cá sè nu ffi observatu. De voiú strigá: „ajutoriu! ajutoriu!“ . . .

Jean facú o miscare ca si candu arú voi sè si alerge spre mantuire.

— Nu, nu! — observá Adelina, — atunci sè te retragi si mai tare sub umbr'a arboriloru. Éra candu vei audi strigandu: „Jean, Jean!“ atunci va fi timpulu, atunci sè-mi alergi mie intru ajutoriu! Intielesu-ai, Jean?

— Ba nu, onorabila dómna; dara scíu ce am de facutu.

— Bine! Asiá dara ascépta în coridoru; eu vinu de locu. Nu mergemu prin balconu si pe treptele deschise, ci pe usi'a dindereptu. Baga de séma sè nu scártie usi'a, cá sè putemu esi neobservati.

Jean parasíndu odai'a, si vediendu-se singuru, clatiná dí capu, ceea ce asiá de naturalu aretá câtu de neobicinuita i erá preumblarea acést'a la mediulu noptii.

Adelina intru aceste si-luá palari'a în mana si sialulu ce zacea pe unu scaunu, si toemai voia a-si trage delicatele mani în manusi, candu usi'a se deschise si dómn'a de Mericourt intrá într'unu costumu de nópte si tînendu în mana o chartía.

Ambele dame statura suprinse unu momentu fara a rostí unu singuru cuventu.

— Ce felu? Adelina! — strigá dam'a betrana, — tu voiesci inca sè mergi afara?

— Iubita matusia, — díse tiner'a dama cu perplesitate, — io cugetám cà dormi deja!

— Cum potu eu durmí, candu tu joci role asiá melancolice? A durmí, candu cugetu la aceea, cà mane cincispre-diece persóne se voru presintá la tine, dintre cari numai dóue mi-sunt cunoscute. Dar nu despre aceste cugétám sè vorbescu. Eu am gasitu renumitul receptu, despre prepararea puncuiului inghiatiatu, ce-lu intrebuintiá mam'a méa la tóte festivitátile ocasionale, acela am voitu sè ti-lu aducu, vedendu inca lumina in odai'a ta. Dar unde mergi pe timpulu acest'a?

— Iubita matusia, ti-multiamescu adancu pentru receptu. Vomu povestí mane la dejunu despre aceste; me ducu in parcu, Jean me petrece, astadi e o nópte asiá placuta, dara te rogu culca-te!

— Adelina eu nu te pricepu — — —

— Eu mi-am propusu o gluma, matusia draga. Ddieule! e la unu-spre-diece óre 50 minute, si la mediulu noptii trebue sè fiu la capetulu aleeului.

— Mie mi se pare, cà acést'a e o intriga, in care rol'a principala o jóca unu barbatu.

— Da si ba, matusia draga. Mane la dejunu vei aflá tóte. Acuma nópte buna, dormi liniscita, dormi liniscita!

Curendu parasì Adelina odai'a. Dómn'a de Mericourt privì dupa dins'a uimita, si intrandu in cabinetulu seu de dormitu, murmurà in sine:

— „Dormi liniscita!“ Fórte bine disu, ca si candu eu asiu puté inchide unu ochiu, candu se petrecu lucruri de aceste in casa?

Impaciinti'a tinerului barbatu, care mai de o óra postá la esitul aleeului, ajunse la gradulu celu mai innaltu, candu de odata i se parù, cà aude niste pasi. Nu! Asta-data a fostu cu neputintia sè se insiele, si cu precautiune parasì frundisiulu, cá sè póta vedé mai bine terenulu.

In acelu momentu inse candu figur'a lui se ivì la lumin'a lunei, se audi unu típetu infioratoriu si o vóce femeiesca strigandu:

— Ajutoriu, ajutoriu! Hoti, ucigasi!

Tinerulu barbatu, dandu signalulu de alarma, se repedí cá fulgerulu in directiunea de unde audi chiamandu-se ajutoriulu, strigandu totu odata in tonu amenintiatoriu:

— Misiiloru, o sè ve luati resplat'a!

Dupa vre-o câte-va secunde elu se aflá langa Adelina, care abiá se mai putea tiné pe picioré.

— Radiema-te de bratiulu meu, dómna! — dise tinerulu barbatu, si te rogu spune-mi, fostu-au mai multi cei ce te-au amenintiatu?

séu numai unulu? Ce esterioru avea? Ce directiune au luat candu amu alergatu intru ajutoriu?

— Eu nu scíu. Mi-am perduto simttrile. Ti-multiamescu adancu, domnulu meu! Dta esti mantuitoriulu vietii mele.

— Mantuitoriulu vietii? Va sè dica aici nu e vorba de o incercare simpla de furtu, ci de unu adeveratu atenattu? Cine esti dta, dómna?

— Eu sunt proprietarés'a acestei ville, veduva de Beaurouge. Oh! cum sè-ti potu multiamí de ajunsu, domnule!?

— Eu mi-amu facutu simplu datori'a, si speru, cà misielulu e si prinsu deja.

— Oh! despre asta nu mai póte fi vorba! Acela a fugitu de siguru.

— N'asiu puté iertá pe ómenii mei pentru o astfelu de negliobia; ei sunt respundietori.

— Cine esti dta, domnule?

— Eu sunt siefu la a patr'a sectiune a politiei din Paris.

— Si pentru ce ai vinitu dta aici?

— Am fostu informatu, cà in nóptea acést'a are sè se petréca aice ceva. Unu renumitu hotiu, pe care l'amu prinsu eri, mi-facù cunoscutu, cà la mediulu noptii se va seversí unu faptu mare in Auteuil, si dupa descrierea lui ast'a trebue se fie vill'a designata. Noi sosiramu chiar la timpulu hotaritu. Ah! éta acolo aducu ómenii mei pe atentatorulu!

Adelina intorcându-se in acea parte, cu cea mai mare suprinde observà pe betranulu Jean, prinsu de unu politiaiu.

— Ddieule! Acela e servitorulu meu celu betranu, care m'a petrecutu in parcu.

— Si ticalosulu se ascunse, in locu sè-ti alerge intr'ajutoriu, — strigà tinerulu robustu.

— O domnule! — respunse Adelina in cea mai mare perplesitate, — elu e surdu, de siguru nu m'a auditu candu am strigatu ajutoriu.

— Inse elu are ochi si trebue sè fi vediu in ce directiune a apucatu hotiulu? L'oiu ascultá indata.

— Jean e si scurtu de vedere. Te rogu crutia pe bietulu betranu!

— Dara ce sigurantia affi cu unu astfelu de petrecatoriu, dómna? Elu nu se póte intrebuintiá decátu de ciuha, spre a spariá paserile. Stai aice, mi-se pare, cà s'a gasitu adeveratulu atentatoru.

In partea opusa aparù in momentulu

acest'a barbatulu in costum de touristu, care insedar se siliá a deslucí pe politiaiu. Siefulu aruncà o privire repede spre elu, si dise apoi dómnei de Beaurouge :

— Ei! acesta e unu domnu chiar elegantu. Misielulu nostru pare a se fi perfectionatu de minune! Dómna, sum silitu a te rogá sè-mi concedi intrarea in locuinti'a dtale, càci trebue sè facu unu interogatoriu acestui domnu elegantu, pe care — de nu s'ar puté legitimá — voiú fi silitu a-lu pune sub padia, in care casu vei avé bunetate a-mi dá spre dispunere o odaia in etagiulu de susu.

Adelina asiá tremurá de cumplitu, încâtu abiá putea scóte o vorba din gura.

— Fíi fara frica, dómna; eu am patru ampoiati cu mine, din cari doi voru tiné ne-interruptu padia la usi'a criminalului, si doi voru postá impregiurulu villei.

— Fà-ti datorí'a, domnulu meu, — dise Adelina abiá resuffandu, si dupa aceea — urmata de Jean — plecà pe o carare laterala ca-tra odai'a sa.

Siefulu politiei se apropià de strainulu, care urmatu de unu politiaiu, viniá si elu ca-tra dinsulu.

— Domnulu meu, — incepù strainulu cu o vóce clara, inse tremuratória, — cum sè-mi explicu impregiurarea, cà omulu acest'a fara nici unu dreptu vré sè me retina, pe candu cu-getasem a me rentórcé la Paris?

— Dreptulu de a pune intrebare mi-com-pete mie, domnulu meu! — respunse siefulu. — Apoi intrebà: Apartini dta locuitoriloru acestei ville?

— Ba.

— Pentru ce ai intratu dara in mediu-de-nópte in acestu parcu?

— La acésta intrebare nu vreu a-ti res-punde.

— Numele dtale?

— Emilu Deschamps.

— Etatea?

— Dóue-dieci si optu de ani.

— Profesiunea dtale?

— Sum pictoru.

— Locuinti'a?

— De presentu nu am nici o locuintia statornica. Am venitu din Roma si am de cu-getu a petrece câtu-va timpu in Paris.

— Ai dóra unele scrisori, prin cari sè te poti legitimá? Ori este cine-va in apropiare, care te va recunósce?

— Ba.

— Asiá dara vei fi silitu a remané aici,

pana mane inainte de média-di si a asceptá decisiunea superiorului meu a supra raportu-lui meu.

— Presinti'a mea in órele de mane, — seu mai bine dicêndu de asta diminétia e ne-aperatu neoesaria in Paris. Vei avé acuma bunatatea, domnulu meu, a-mi impartesi caus'a pentru care sum eu detinutu?

— In acestu momentu s'a incercatu unu atentatu, si dta singuru te-ai aflatu in acestu parcu.

Emilu Deschamps, asiá s'a numitu strai-nulu pe sine, fu respectuosu tractatu, totusi sub padia strinsa fu condusu in odai'a data de dómn'a de Beaurouge spre dispusetiunea siefu-lui de politia in etagiulu alu doile.

Tiner'a femeia se aflá intr'o stare fórté neodihnita, vediendu cà glum'a, spre a careia esecutare a estu din cas'a sa, s'a schimbatu intr'o seriositate atátu de amara, câtu prin vi-n'a sa unu barbatu onestu a devenitu in starea unui criminalistu.

Siefulu de politia i-a impartesitu Adelinei fassionea strainului, si ea nu s'a indoitu nici pe unu momentu, cà dinsulu a graitu adev-erulu, precum nici despre aceea, cà elu intru adev-er este renumitul pictoru Deschamps.

Ea doriá a vorbí cu dinsulu, simtiá ne-cessitatea a-i spune încâtu este ea de vina si încâtu nu pentru neplacerea acést'a. Mai voiá — déca ar fi doritu dinsulu — a espedá indata unu calaretiu la Paris, cá — incunoscindu-si amicii despre cele intemplete — sè le céra in-trevenirea, cá inca in diori de di sè se póta rentórcé.

Dara cum sè póta ea ajunge la dinsulu, candu elu erá asiá aspru paditu? Femeile sunt in casuri critice de minune circumspecte; chiar si cele mai simple la parere scíu a-si gasí mijlócele spre realizarea scopuriloru lor. Pen-tru acésta puse Adelina la dispositiunea siefu-lui de politia o incapere in etagiulu alu doile, care inse erá in legatura cu o usia laterala, a altei odài de óspeti, ce si-avea esirea se-parata.

— Chei'a acestei usi laterale, care si de altmintrele e incuiata duplu si intarita cu o pénta de feru, o portu totu-de-una la mine, — dîse Adelina ampoiatalni, care o facù atenta la acésta impregiurare. Si cu atát'a fu lucrulu ispravitu.

(Va urmá.)

Despre literatura in genere.

Literatur'a este expresiunea aléa a gândirii publice. Literaturii nu sunt de câtu traducerii opinii noi societății. Cu câtu mai multa gândirea unui poporu dobandesce putere, cu atâtu mai multu literatorii dobandescu influentia, morala. Sub numele de filosofia, innaltiandu unu templu literaturiei, se impun mari îndatoriri ómeniloru investiti cu preoti'a gândirii.

Starea sociala presupune o lupta necurmata a puterii morale in contra puterii fisice, a inteligintii in contra materiei, a ratiunii in contra fortiei.

Mi-aducu a minte sè fi cetitu cà in Luisiana locuitorii de pe tiermurile Mechnsebeului se încercau sè invinga acelu riu nemarginitu. Spre a-i împedecà cursulu, spre a restinge patulu seu, gramadisera petre peste petre, inmultisera zagazurile de lemnu si stavi-lele de pamentu. Ce roduri-esira inse dintr'atâte ostene-li si lucràri? Riulu se ingrosià, si intarindu-se de pedecele ce-i opuneau, se redicà in forma de munte, recadiù ca unu cataractu si derimà cu sgomotu colibele si plantatiunile ce se vedeau pe tiermurile sale.

Acestu riu este imaginea gândirii: mai activa, mai puternica prin pedecele ce i-se punu, ea sfarama séu sare peste barierele puse inainte-i si urméza cursulu seu cu mai multa repeditiune.

D'asiu cutezá sè urmezu acésta metafora, asiu dice cà gândirea, ca si undele riului, se intiparesce la suprafaci'a sa cu colorile si de calitãtile pamentului in care si-a sapatu albi'a.

Urmandu cursulu seculiloru, pôte cine-va sè observe cà operile literare pôrta pretutindenì intiparirea caracterului moralu alu epoei in care au aparutu si alu poporului ce le-a produsu.

Libertatea, idolulu Greciloru, respira in tôte scrierile loru.

Patri'a este inca si astadi viia in literatur'a romana.

La popórele slave, simtiementulu apesàrii absorbé cugetarea intréga, si plangerea ce se esala, imprumuta limbagiulu apologului.

La renascerea literiloru in occidente, Italia erà in prad'a voluptàtii, a tiraniei, a tradàrii.

Boccace erà istoriculu calugariloru, Machiavel alu principiloru, si Dante, indignatu, inventà unu infernu nou cà sè pedepsésca crimele seclului seu.

Depravatiunea italiana trece muntii, si cantece-loru de amóre ale trubaduriloru provinciali, succedu bufoneriele satirice ale staretului pe Meudon, povestele licentióse ale reginei de Navarra, si cinismulu satiriloru lui Regnier.

Ferbintele si posomoritul fanatismu alu ligoriloru nasce opere monstruóse, in cari se predica otravirea si asasinatulu, in cari se sanctifica regicidiulu.

Déca seclulu lui Ludovicu XIV, stéu'a libertàtii si fericirii, fondà glori'a literiloru franceze, caus'a erà cà patru ómeni mari, Corneille, Fénelon, Lafontaine si Molière semenara semintiele aceloru adevèruri filosofice, pe cari seclulu urmatoru le vediù desvoltandu-se.

Corneille fu abia întielesu. Actiunea dramatica a celoru mai multe din poemele sale ocupà pré multu atentiunea auditoriloru sei, cà sè le lase libertatea de esaminare ce cerea adancimea cugetàriloru sale.

Fénelon vorbi mai d'aprópe cu elevii sei, si lectiunile sale fura mai bine întielese.

Lafontaine puse pré desu pe leu in scena, cà sè

nu-lu intarite, dar autorele ascunsese censur'a sa sub velulu fabulei: monarchulu fu silitu sè-si ascunda si elu mani'a si resbunarea sub velulu dispretiului.

Molière, observatore atentu, cugetatoru profundu, semnalandu ridicululu vanitãtiloru burgese, demascandu injosirea si orgoliulu curtisaniloru, ipocrisi'a devotatiloru impostori, sciù sè ocolésen nemarginit'a amóre propria a stapanului, si dobandi, prin respectele sale catra idolu, dreptulu d'a condamnà, d'a inchinà dispretiului pe acei miserabili adoratori.

Epigramele licentióse ale lui Rousseau, filpicele lui Lagrange si teatrulu lui Dancourt sunt manifestarea regintiei, ai carei represintanti fura financiarulu, Law, cardinalulu Dubois si insusi regintele.

Sub domni'a urmatóre, torintete coruptiunii, alu caru isvoru erà curtea, fu óre-cum respinsu a supra lui insusi prin stavil'a puternica ce radicà impregiurulu lui spiritulu filosoficu.

Departé chiar d'acésta curte, a careia caldura contagiósa facuse sè resara Collé, Crébillon fiiulu si acelu stolu de autori de budoare, pensionari ai dómneloru de Pompadour si Dubarry, unu triumviratu de scriitori filosofi, Voltaire, Montesquieu si Rousseau, atacau d'odata tôte prejuditiile si pregateau noui moravuri prin crearea unei literature nóue.

Instructiunea nu este mai putinu favorabila naravuriloru private de câtu moravuriloru publice, popóre-loru de câtu monarchiloru. Lumin'a naturala rasipesce intunereculu, lumin'a spiritului imprastia erorile.

Studiulu moderéza temerile escesive si dorintiele pré intinse, aretandu-ne otarele bunuriloru si p'ale relorlu, facédu anim'a omului sè cunósca desfetàri mai curate de câtu ale puterii, spuindu-i, cà sunt, in fundulu consciintiei sale, si in secretulu gândiriloru sale, improtiviri morale, pe cari nu le pôte invinge monarchulu cu dóue-spre-diece sute mii de soldati.

Sciinti'a, inamica a tuturoru superstitiuniloru, supune spiritulu la mistere, pe care nu pôte sè le întie-léga inteliginti'a omenésca. Descoperindu lucrurile naturale, ea acopere pe cele ce sunt mai presusu de simtiuri, precum sórele, descoperindu ochiloru nostrii obiectele pamentesci, ne ascunde stélele firmamentului.

Sciinti'a admite si recunósce in causele secundare inteliginti'a creatóre a causeru principale, si in etern'a reproductiune a fintieloru, etern'a durata a autore-lu loru.

Anitus mustrá pe Socrate cà slabesce, prin îndoiéla si prin esaminare, in spiritulu junimei, respectulu catra diei si catra legi. Socrate respunse refusandu d'a scapà prin fuga d'o condamnatiune nedrépta si primì sentinti'a de mórte cà unu actu de supunere la legile tierei sale.

Este o vechia masima, din nou repusa in creditu, cà „amórea literiloru este incompatibila cu spiritulu afaceriloru.“ Déca, prin spiritulu de afaceri, întielege cine-va spiritulu de intriga, spiritulu de partita, spiritulu de coruptiune, sunt gata a conveni, cà amórea literiloru este incompatibila cu acelu spiritulu. Dar déca spiritulu afaceriloru presupune tari'a de caracteru, innaltimea de cugetàri, perseveranti'a de principie, întieptiunea de planuri si justiti'a in alegerea mijlóceloru, omulu de litere, demnu de acestu nume, este negresitu mai propriu de câtu ori-care altulu la directiunea afaceriloru publice, déca este in acela-si timpu inzestratu de natura cu curagiulu trebuinciosu cà sè su-

fere desgusturile fara numeru, de cari este adapatu pe la curtile suveraniloru.

„Sunt, dicea Seneca, sunt fiintie atâtu de amice ale intunerecului, in câtu indata ce zarescu o radia de lumina, o ieu dreptu unu fulgeru inainte mergetoru alu unei violinte vijelii.“

Eu nu voiu incetá sè diciu aceluorú ómeni, cà nesciinti'a face pe ómeni banuitori, ingrijati, nesupusi; cà timpii barbariei au fostu cei mai supusi la turburàri, la resturnàri, la conspiratiuni, si cà Solomon, a caruia autoritate n'o voru recusá, incredintiéza cà este mai lesne a guverná unu poporu luminatu de câtu unu poporu ignorinte.

Trebue sè respingemu seriosu acésta obiectiune ipocrita a primejdiei lumineluorú, cari, pe d'o parte, déca trebue sè credemu pe detractorii lorú, molesiescu curagiile aretandu primejdia, si pe d'alta ducú spiritele la resistintia, investiindu-le cu dreptulu de esaminare.

Nu-mi voiu perde timpulú sè probezu, cà ómenii cari au lasatu pe pamentu o inalta idea despre acelu curagiu ce consta in a bravá mórtea, sunt d'o potriua renumiti prin intinderea lumineluorú si tari'a spiritulu lorú. Numele lui Alesandru, Scipione, Cesare, Frederic, Gustav Adolf, Napoleone si atátia altii se presinta cu gramad'a spiritulu meu. Dar voiu insistá mai multu a supra partii a dóu'a a propositiunii ce combatu.

Filosofi'a, obiectu de ura si de spaima pentru toti aceia cari traiescu din abusuri si din prejuditii; filosofi'a, care a siediutu aprópe unu seculu pe tronú cu Antoninii, a fostu amórea si deliciile pamentulu.

Atunci fu pentru totu-de-una atestatu adevèrulu acestei asiome, cà statele voru fi fericite candu filosofi voru fi regi séu, ceea ce mi se pare mai putinu usioru, candu regii voru fi filosofi.

Exemplu unicu in istori'a lumii: principii carii domnira, de la crudulu Domitianu pana la infamulu Comodu, nu se distinsera mai putinu prin amórea lorú

pentru litere, de câtu prin geniulu si prin virtutile lorú. Celu d'antâiu, acelu Nerva, care sciù, dice Tacitu, sè impreune dóue lucruri cari pana la dînsulu se parusera incompatibile, puterea si libertatea, erá discipululu lui Apolonius, filosofu pitagoricu. Cea din urma din binefacerile sale fu adoptarea lui Traianu.

Dupa dicerea scripturei, acela care iubescu pe intiepti a facutu deja mari progrese in intieptiune.

Traianu, far' a fi elu însusi unu principe fórtè instruitu, simti tóte avantajiele instructiunii: fundá bibliotece si scóle publice, fu protectore si admiratore alu literiloru. Toleranti'a sa se 'ntinse a supra chrestiniloru asiá de crudu persecutati pana la domni'a lui Nerva, si virtutile sale gasira in Pliniu celu juue si in Santulu Grigoriu apologisti demni de dinsele.

Adrian, care declará cà imperiulu nu erá alu lui, ci alu poporulu, si de care chrestinii, pe carii elu i dispretiuiá, si-resbunara esagerandu, póte chiar calomniandu slabiciunile lui, Adrianu cultivá tóte felurile de literaturi si fach, in timpu de dóue-dieci de ani, fericirea Romániloru.

Antoniu, care merita sè dea numele seu la siese imperati, impreuna cu anim'a cea mai generósa, cu sufletulu celu mai tare, cu spiritulu celu mai cultivatu, fu — dice unu scriitoru — celu mai bunu scolaru si celu mai bunu principe alu timpulu seu.

Marcu Aureliu, demnu de adoptiunea unni astufelu de parinte, nu-i fu inferioru nici in artea de-a guverná, nici in marimea de sufletu, si-lu intrecu póte in intieptiune. Marcu Aureliu fu supranumitu filosofulu, titlu de onóre pe care lu-preferá aceluia de stapanu alu pamentulu.

Monarchii, domnitorii din dilele nóstre sunt mai dispretiutori: nici unulu dintr'insii n'aru primi supranumele de „amicu alu intieptiunii“ si este unu ultragiu, in adevèru, pe care nimeni nu se va gândi sè le faca vr'odata.

(„Rom.“)

Gr. M. Alesandrescu.

S A X O N U :

Epistol'a unui unguur.

Dilele trecute din intemplantare a ratecitu prin manile mele o epistola a unui unguuru adressata catra unu connationalu alu seu.

Cetindu-o, am ganditu, c' va fi interesanta si pentru Romani. Éta-o dara tradusa:

Scumpe amice!

In ultim'a ta epistola me intrebi, cà cum me afiu io aice intre Romani?

Bine, amice! Multu mai bine, decátu cum ti-ai puté intipuí.

Dar sè-ti povestescu tóte, cà sè te poti convinge si tu!

Pana a nu me mutá in aceste locuri, impoporate de Romani, mi-am creatu multe presupuneri neplacute despre viéti'a ce voiu duce intre ei, pentru cà am gânditu, cà si Romanii sunt cá noi unguurii.

Dar m'am insielatu.

Intre ei si intre noi e mare deosebire!

Noi, déca vine unu strainu in mijloculu nostru si

se asiédia acolo: pretindemu, cà elu sè ni se acomodeze in tóte; sè invetie limb'a nóstra, sè se lapede de tóte datinele si simtiemintele sale nationale; sè nu mai aiba alta dorintia, decátu inffiorirea némului unguurescu, — pe scurtu: cà sè nu mai fia Romanu, ci sè devina unguuru.

Romanii inse, departe de a dorí acést'a, se pórtá toemai din contra.

Ei de regula, in tóte partile traiescu in disarmoní'a cea mai mare. Intielegere intre ei nu gasesci nici in celu de pe urma satu. Déca unde-va locuiescu celu putinu trei familie, dóue din ele de buna séma se afla in câra-mâra. Pentru ce? Pentru cà fia-care voiesce sè fia ea cea d'antâia, se cértá a supra rangulu, si astfelu nici una neascultandu de cealalta, caus'a lorú nationala si culturala nu póte inaintá de felu.

Romanii nu se respecta unii pe altii, pentru cà fia-care ar dorí, cà numai elu sè fia respectatu. De cumva inse sórtea aduce in mijloculu lorú pe unu strainu, pe acél'a toti lu-caciulescu si i se inchina, cà unui mai mare alu lorú.

Nu poftescu ei, cà acést'a sè se acomodeze lorú,

sè invetie limb'a loru si sè stimeze obiceiurile romanesci. Din contra ei vorbescu toti in limb'a acestuia, si celu ce scie acea limb'a — se considera fericitu, — ma si-invétia si pruncii limb'a strainului, sè póta vorbí cu elu candu vine in cas'a loru, cá astfelu sè-i faca placere.

Numai decátu vedi, cà de dragulu lui tóta viéti'a sociala s'a straformatu.

Ori unde merge, in societate romanésca, acolo limb'a romana amutiesce, toti vreu sè se arete culti, si vorbescu in limb'a strainului.

De se face vr'o petrecere, nu li pasa, cà unulu séu altulu dintre Romani nu se invita, dar strainulu nu póte remané neinvitatu, càci ast'a ar causá unu pecatu mare.

De se dà unu banchetu, ori câtu de putine toas-turi sè se dica, unulu totusi trebue sè fia inchi-natu lui.

Déca se arangéza vr'unu balu, in ordinea de jocu trebue sè se puna si unu dantiu de alu strainului, pe care apoi toti lu-jóca.

Si de cumva si elu jóca vr'unulu de alu loru, in-data se face omu poporalu si póte aspirá — de va avé si bani séu influidtia la guvernul — cà va fi alesu de deputatu.

Oh! sunt buni, pré buni, acesti dragalasi de Romani!

Pentru straini ei facu tóte, éra pentru sine — nimica.

Éta de esemplu diuaristic'a! Au si ei o diuaris-tica, dar aceea numai vegetéza, móre de fóme.

Prntu ce?

Pentru cà Romanii nu o spriginescu. E rara casa romana, unde sè vedi unu diuariu romanescu. Dar si acel'a mai totu-de-una e prenumeratu a conto. Ei pre-tindu, cá editorii sè li tramita diuariulu fara a plati regulatu.

Inse la diuariele straine ei platescu regulatu.

Rara casa romana unde nu vei gasi unu diuariu strainu.

Si ce scriu aceste? Hula si batjocura a supra loru. Si ei nu numai la toleréza in casele loru, dar inca si platescu pentru ele, si astu-felu contribuescu la sustine-rea loru.

Nu asiá facemu noi.

Nu numai, cà in casele nóstre nu vei vedé diuarie de acele, cari ne ataca, dar inca si din acele ca-sine le eschidemu, unde sunt multi membrii din acea nationalitate, care cetesce bucurosu acele diuarie,

Dar Romanii sunt — orbi. Sè le fia de bine! Vé-dia ei unde voru ajunge!

Asiá dara, precum ti-am spus, eu traiescu bine in acestu cuibu romanescu; toti me respectéza si toti se temu de mine, aice eu sum — domnulu.

Te asteptu si pe tine. La revedere, alu teu amicu — Pista.

*

Pentru coaformitate.

Josefu Vulcanu.

B o m b ó n e.

Caprariulu: Apoi frate, tunulu Uchatius prepa-desce pe dusmanu la departare de cincii sute de pasi.

Dieu asiá! Nici nu vomu dá de dusmani, càci Uchatius pe toti i va suflá dinaintea nóstra.

Recrutulu: Va sè dica, noi putemu merge catra casa, domnule caprariu! nu-i asiá? Ce amu si mai face noi in batalia?!

Caprariulu: Hm, frate, dar apoi dusmanulu spre cine sè impusce?!

*

Unu esplicatoriu de lege!

Dilele trecute intrá unu plugariu la notariulu co-munalu din C., cerendu-si unu pasu de vita.

— Ai timbru? — lu-intrebà notariulu.

— Ba n'am. Inse nici nu trebue.

— Pentru ce?

— Càci dta mi-ai spus, cà dupa legea cea nóua, pentru o vita *mai betrana* de doi ani trebue 5 cr., ér pentru un'a *mai tinera* de doi ani 3 cr. Dar a mea e *tocmai* de doi ani; asiá dara pe pasulu ei nu trebue nici unu timbru.

*

Dóm'n'a X., un'a dintre cele mai renumite dame ale Parisului s'a bolnavitu, si a chiamatu la consulta-tiune pe medicii cei mai distinsi.

Aceia se si adunara, si dam'a i rogà, sè-i sruna cu sinceritate, déca dins'a póte avé sperantia la *re-sa-netosiare*?

Medicii se svatuiru mai bine de o óra — fara nici unu resultatu.

In sirsitu unulu se apropià de patulu pacientei:

— E bine? — lu-intrebà ea.

— Fii linisita, dóm'na! Dta vei traí. Tocmai acuma deciseràmú acést'a cu majoritate de unu votu.

— Dieu! — respunse ea, — apoi se 'ntórse catra parete si — muri.

*

Inaintea unui portretu femeiescu:

— Ai fi gata sè jori, cà e portretulu unei femei din evangeliu.

— Pentru ce?

— Pentru cà tocmai asiá privesce, par cà ar voi sè dica: Lasati sè se apropia de mine — tinerii!

CE E NOU?

Camer'a deputatiloru a desbatutu bugetulu ministerieloru de culte, de justitia si de aperarea terrii. Dintre deputatii romani au vorbitu dnii Borlea, Cosma si G. Popu. Celu d'antâiu, la desbaterea bugetului mi-nisteriului de culte, a combatutu cu arm'a umorului si a satirei ordonantiele ministeriale, prin cari s'au opritu unele carti scolastice romane, amintindu si casulu ace-l'a, cà totu acelu ministeriu, care odata a aprobatu geo-grafi'a dlui Selagianu, mai tardiu a eschis'o din scolile nóstre. Dlu Borlea peste câte-va dile in urma a vorbitu si in contra urcării dârilor. Dlu Parteniu Cosma, la desbaterea bugetului ministeriului de culte, a propusu sè se dea gimnasiului din Brasiovu unu ajutoriu de 5000 fl. Propunerea s'a transpusu comisiunii financiare. Dlu G. Popu a respunsu lui Remete Géza, care a atacatu na-tionalitátile intr'unu discursu bruscu.

Alegere de deputatu. In cerculu Niresiului in districtulu Cetâtii-de-pétra la 30 nov. se tinu alegere de deputatu. Au fostu patru candidati: protonotariulu V. Hosszu, judele administrativu Alesandru Pap, cunoscu-

tulu Pap Zsiga, si — necunoscutulu Kando. Cele mai multe voturi le-au avutu cei primi; dar fiindu că nici unulu n'a pututu intruni majoritate absoluta, intre dинsii se va face votare noua.

Unu preotu ucigasiu. Din Satumare se relata diuarielorunguresei o intemplantare forte trista. Unu ex-preotu, care porta numele Bogdanu, si are unu temperamentu crudu, la 20 nov., in comun'a Borhidu, intr'atata si-a batutu cocieriulu cu unu toporu, incatu acel'a a dou'a di muri. Caus'a acestui omoru se dice a fi, ca cocieriulu sciindu mai multe fara-de-legi ale ex-preotului, acest'a s'a temutu, ca le va descoperi. Ucigatoriulu fu prinsu si dusu la Carasiu. Aice judele administrativu lu-asculta, dar si acuma se purta atatu de excessivu, incatu acest'a fu silitu a demandá se-lu lege. — Dinsulu fu predatu procurorului regescu din Satumare.

Bazaine a sositu incognito la Roma. Elu caletoresce sub nume falsu.

Jefuire de mormentu. Din Zagrabia se scrie, ca nu de multu o dama bogata de acolo a lasatu cu limba de morțe se o ingrope in rochia de metasa, si cu bijuteriile sale. Asia s'a si facutu. Nu peste multu apoi cunoscutii ei vediura pe o dama totu asiá haina de metasa; acest'a fiindu intrebata, ameti. Investigatiunea scose la lumina apoi, ca mormentulu repausatei fu jefuitu. Ea recunoscú, ca din jefuirea mormintelor e sustine, dimpreuna cu famili'a sa.

Somnu adancu. Din Brux se scrie unui diariu boemu, ca in giurulu acela se vorbesce multu despre unu omu, care dorme de noue septemani, fara se-si fi deschisu ochii. Acestu omu se afla in Kammerspruch si e servitoriu. Elu dorme pe spate si nutrementulu i se versa prin nari. Dinsulu, afara de somnu, n'are nici o bola; ma de atunce s'a si ingrasiatu.

Doue fete asemenea. „Curierulu Besarabiei“ publica urmatóri'a intemplantare curioasa: Locuitorulu din orasiulu Bolgradu, a nume Mihaiu Buruianu, are doue fetite nascute gemene in etate ca de 2—3 ani, cari asemenea cu atat'a esactitate, incatu singuri parintii nu sunt in stare a le distinge una de alta; corpulu loru cu te membrele sunt intr'una desvoltate, au aceea-si fisionomia, aceea-si voce si chiar manieri. — Mum'a loru, pentru a le pute deosebi, a intrebuiatiatu mijloculu legandu in permanentia la man'a uneia o cordea de o colóre, si la a dou'a de alta colóre, dupa care apoi le striga pe nume.

Rabinii jidoviloru, precum s'a observatu la asentarea recrutiloru, nu ducu in tote locurile regulatu matriculele. Din caus'a acest'a unii fure pedepsiti.

Principele de Modena, carele a muritu de curendu, a lasatu de mostenitoriu pe archiducele Ferdinandu Franciscu. Lasamentulu lui se urca la optu-dieci de milióne. Dinsulu a mai lasatu principesei bavareze Maria optu milióne, ér contelui Chambord si lui Don Alfonso cate unu milionu.

In Oradea-mare grasséza versatulu, si inca in asiá mesura mare, incatu abia este casa, in care se nu fia unu bolnavu.

Insóra-te séu platesce! Intr'una din serile trecute 16 tineri siedeau in o ospetaria din Buda, conversandu forte vialu. In urma vinindu vorb'a despre insuratiune, decisera ca intr'unu anu de dile toti se se insóre, ér celu ce nu se va insura, se plateasca 500 fl. De atunce cati-va dintre ei au si anuciatu, ca ei si-au gasitu deja miresele loru.

Biserica si scola.

Sinodulu Romaniei s'a deschisu in 15/27 nov. la Bucuresci.

O santa noua. Vaticanulu din Roma a decisu o preconisare noua. Maria Antoinette va fi suscepta in list'a santiloru.

Gradini botanice in Roman'a. Dlu Maiorescu, ministrulu instructiunii publice in Roman'a, va infintia doue gradini botanice, una in Bucuresci, alt'a in Iasi. Loculu pentru gradin'a botanica din Bucuresci s'a alesu in giurulu palatului universitatii, cealalta in gradin'a universitatii din Iasi. Dlu ministru a numitu directori acestoru gradini pe dnii professori dr. Dimitrie Branza si dr. Ch. Buicli.

Literatura.

Unu diariu romanu nou a aparutu in aren'a publicitatii romane si tocmai in Besarabia, la Ismailu. Titlulu acestui diariu este: „Curierulu Besarabiei“, ér redactorulu dlu V. Poreanu. Uramu vietia lunga acestui diariu, de care avemu necesitate in Besarabia.

Viet'a lui Cesar, de Napoleon III. Acesta carte facuta de Napoleon III, ex-imperatulu Francesiloru, se vindea inainte de 1867, cum se vinde pana la brutari producea cate 192,000 mii de franci, drepturi d'autoru; de la 1867 pana 1870 nu s'a mai vendutu de catu 150 de esemplare! Astadi nu se mai vëndu de locu. Editorulu a inceputu se le vëndia cu ocau'a pentru a se infasiura in ele masline si prafuri pentru omorirea insectelor. Ce schimbatiósa e sórtea umana si sórtea cartiloru imperiali!

T e a t r u.

Dlu Pascaly anuncia, ca in teatrulu celu mare din Bucuresci in lun'a lui decamvre va jucá urmatóriele piese noua: „Mironu Costinu“, piesa nationala (de cine?); — „Doue orfeline“, drama in 5 acte; „Fiic'a lui Rolland“, drama in 5 acte, ambele traduse din limba francesca; „Cas'a noua si cas'a vechia“, in 4 acte, — „Desfrénatii“, in 5 acte, — aceste din urma sunt locale. (Dóra localisate?)

Strousberg pe scena. In teatrulu Reuniune din Berlin se jóca o piesa intitulata: „Strousberg, séu nu-i totu auru ce scilipesce.“ In acesta piesa figuréza nu numai insu-si „regele cáiloru ferate“, ci si tota famili'a lui.

M u s i c a.

La Tábornszky si Parsch in Budapesta a aparutu urmatóri'a piesa musicala: „Die Lauterbacherin“, idila steieriana pentru pianu, de Carolu Cafca. Pretiulu 50 cr.

Adelina Patti acuma canta in Moscva cu mare succes. Sub impressiunea simpathiei russesci pentru slavii de la miédia-di, ea aduna in dumineci prin bisericii daruri in favorulu loru. In curendu dins'a va cantá si intr'unu concertu filantropicu, care se va arangia in folosulu Hertiegovineniloru.

Colectiune de melodii. Tábornszky si Parsch au publicatu in Budapesta o colectiune de melodii, aplicate pentru pianu. Numerulu acestoru cantece e 89. Pretiulu intregi colectiuni e 5 fl. Diariiele unguuresci se plangu, ca in acesta brosiura nu se afla nici unu canteceu unguurescu.

Industria si comertiu.

Câtu se edifica in Londra. In anulu trecut 1874 in Londra s'au claditu 7764 de case si s'au facutu 145 de strade nóue.

In fabric'a Gantz din Budapesta se facu glóntie de tunuri pentru Germani'a. Fia-care apésa siese centenarie.

Fabricarea tunurilor Uchatius inaintéza repede. Septeman'a trecuta s'a facutu in arsenalulu din Viena alu optu-diecile tunu de bronzu.

Post'a si telegrafulu. Directiunile posteloru si a telegrafulu se voru impreuná. Ministrulu a si anuciatu acést'a camerei deputatiloru. Impreunarea se va esecutá in 1 aprile anulu viitoriu.

Darea de luxu pentru calese nu produce resultulu doritu, ma din contra causéza stagnare in acestu ramu alu industriei. Din caus'a acésta fabricantii de calese din Budapesta au decisu a se adressá catra dieta cu o rugare pentru stergerea acestei dári. De candu s'a introdusu darea acésta, industri'a loru totu scade, si nu numai cá nime nu voiesce sè cumpere calese, ma si aceia cari au, vreu sè le venda érasí fabricantiloru.

Tribunale.

✓ **Dlu dr. Vasiliu Popu**, dupa unu serviciu de optu ani, cá notariu si referinte in comitatulu Dabacei, cá concipistu la ministeriulu de justitia, cá procuroru si in urmă cá jude regescu, — precum afâmu — peste scurtu timpu va parasí serviciulu de statu si va deschide cancelaria advocatiale in Desiu.

Unu martoru inaintea unui tribunalu din Viena, la intrebarea presiedintelui: déca a fostu vr'odata pedepsitu? — respunde: „Pan'acuma inca nu!“ Asiá dara elu nu stá bunu de sine in viitoriu. Frumósa sinceritate!

Procesulu Brode. Amu publicatu si noi, cá unu advocatu din Budapesta, dr. Brode, a intentatu Societátii calei ferate resaritene unu procesu, prin care a pretinsu de la societate unu onorariu de 40,000 fl. Primulu foru i-a si judecatu acésta suma, alu doile inse a redus'o la 4000 fl., tribunalulu supremu dílele trecute i-a judecatu 10,000 fl.

Mórte pana la mormentu. Arthur Dawis si soci'a sa, sunt o parechia atátu de iubitoria, incátu — precum serie „Telegrafulu“ din New-York — nici mórtea nu va fi in stare a-i despartí. In a 8-a a lunei viitorie ei se voru spendiurá de odata.

Suvenirea mortiloru.

Elena Moga, unic'a fiica a domnului jude processualu Vasiliu Moga din cerculu Capusiului-de-campia, a repausatu la 27 nov. in Zau.

Virginia Dejazet, renumit'a cantarétia de sianonete franceze, a muritu in Paris la 1 decemvre, in etate de 77 ani.

Deslegarea ghiciturei de semne din nr. 43:

A strabuniloru mei tíera,
Mandra dulce si frumósa;

Tu ce-ai fostu odinóira
Nobila si gratiósá :
Ai sè morí, ce sórte-amara!
Ce destinu te mai ascépta!
Dómne scapa a mea tíera
De ursit'a ei nedrépta!

Georgiu Baronzí.

Bine au ghicitu-o dómnele si domnisiórele: Olga Isfanescu, Maria Josofu n. Ioanovicu, Amalia Grama, si domnii: Demetriu M. Josofu, Costachi I. Bussioeu, Ioanu Franti, Urosiu Cernescu si Nestoru Opreanu.

Abonantii „Familiei“ in 1875.

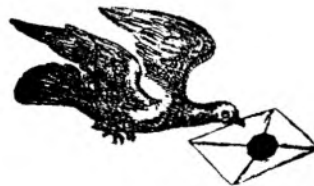
Antáiu publicámu list'a acelora cari au platitu, apoi vomu inregistrá pe aceia cari au primitu fói'a, dar nu ni-au tramisu pretiulu.

A trei'a urmare:

DD. Rosa Bogariu B. Giula, I. Petrutiu Costeiu, Societatea Alexi-Sincaiana Gherla, Dr. Iuliu Dragosiu Gherla, Maria Lulusia B. Sebesiu, Anastasia Florianu Naseudu, Ida Handrea n. Agoston Coslariu, Emilia Popescu Nadabu, Preparandi'a Zelau, Maria Jonutiasiu Semlacu, Ecaterina Madincea Oravitia, Nicolau Rancu Timisióra, Lucretia Costa Aradu, Zinca Romanu Fogarasiu, Octavia M. Stanescu Brasiovu, Maria Pelle Pomi, Elia Cincea Monoru, Clara Nilvanu Siomecuta-mare, Nicolau Barbura Pecica, Rosa Popu Holodu, Ana Suru Secelio, Aurelia Vladu n. Baritiu Orastia, Maria Belesiu Odvosiu, Ioanu Olteanu (episcopu) Oradea-mare, Elena Vaida Husaseu, Studentii romani Baia-mare, Pavelu Crasiovanu Dobritinu, Maria Hiesiu Clusiu, Catalina Leontina Popu Clusiu, Ana Pastila Oravitia, Gliherie Zubu Putna, Anna Rác de Caransebesiu Timisióra, Demetrie R. Manea Tecuci, Luisa Bugarschi Sibíiu, Elena S. Nadasdi Sibíiu, Carolina Popu Morlaca, Ioanu Popovicu T. Varsiandu, Const. A. Dimonissie T. Ocna, Iuliana Petrasiu Davideni.

(Va urmá.)

Post'a Redactiunii.

Dsiórei L. C. A aparutu deja in fói'a nóstra, si a nume in 1866, in nr. 37 si 38.

Catra o copila. Nu se póte publicá.

Vítielu. A sósitu.

Dsiórei A. P. Chiar asiá s'a intemplatu. Credemu cá amu facutu bucuria.

Oh spune-mi, spune-mi! Lasa-ne in pace! Déca o iubesci, adresséza-te de-a dreptulu catra ea!

Suplementu: „Sclavulu Amoruлуй“, romanu de Iosifu Vulcanu, tom. III. cól'a X.

Proprietariu, redactoru respundietoriu si editoriu: IOSIFU VULCANU.

Cu tipariulu lui Alesandru Kocsi in Pest'a. 1875. Calea tieriei nr. 39.